

Iällä leikittelyä tv-sarjoissa *Vuosia nuoremaksi ja Meidän tarina*

Hanna Varjakoski

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos (mediatutkimus), Turun yliopisto

Artikkeli analysoi kahta suomalaista televisiosarjaa, joissa muuttumisleikin avulla muokataan osallistujista joko nuoremman tai vanhemman näköisiä. Tutkimus lähestyy aineistoa leikin käsitteen kautta ja tarkastelee millaisia ikääntymiseen ja ikääntyvään ruumiiseen liittyviä kulttuurisia käsityksiä ja odotuksia ohjelmissa *Vuosia nuoremaksi* ja *Meidän tarina* tuotetaan muuttumisleikin varjolla. Pintapuolisesti katsoen muuttumisleikki näyttäytyy kevytmielisenä leikittelynä iällä ja ulkonäköruumiilla, mahdollistaen osallistujille uusia iän esittämisen ja tekemisen tapoja. Leikissä ikä avautuu liikkeessä olevana, muuntuvana ja monen ikäisyydelle tilaa antavana. Analyysin myötä muuttumisleikki kuitenkin näyttäytyy huomattavasti moniulotteisempänä ja vakavampana. Ohjelmassa *Vuosia nuoremaksi* ikääntyvä ruumis esitetään rumana ja ongelmallisena, jota nuorentamisen kautta pyritään ”kaunistamaan” ja muokkaamaan sosiaalisesti hyväksyttävämmäksi. Tämä koskee erityisesti ohjelman naismuuttujia. Ikääntyvän miesruumiin ei esitetä tarvitsevan tyylipäivityksiä ja nuorennusmuokkauksia tullakseen hyväksytyksi. *Meidän tarinassa* taas osallistajat pohtivat omaa parisuhdettaan, ikääntymistään ja kuolevaisuuttaan vanhennusmuokkausten siivittämänä. Ohjelmassa kuvitellaan tulevaisuuksia, joista ikääntymiseen liittyvät epämukavuudet, ennalta-arvaamattomuudet ja hauraudet on pitkälti pyyhitty pois. Tilalle rakennetaan ikääntymisen odotetta, joka koostuu läpi elämän kestävästä onnellisesta rakkausavioliitosta, elinajanodotteita uhmaavasta elämäkaaresta sekä ruumiin hallitusta vanhenemisestä. Tutkimus paikantuu kulttuurigerontologian ja humanistisesta tutkimusperinteestä ammentavan media-tutkimuksen kohtaamispisteisiin.

Johdanto

Tutkin tässä artikkelissa kahta suomalaista televisiosarjaa, joissa molemmissa ikääntyminen ja ulkonäköruumiilla tapahtuva iällä leikittely ovat keskeisessä roolissa. Toinen sarjoista on nuorennusmuokkauksiin keskittyvä muutos

(*makeover*) -ohjelma *Vuosia nuoremaksi* (AVA 2015–2017), toinen vanhennusmuokkauksia hyödyntävä keskusteluohjelma *Meidän tarina* (MTV3 2017).

Lähestyn aineistoa muuttumisleikin näkökulmasta. Muutosohjelmien tutkimusta on kansainvälisesti tehty runsaasti, mutta leikin

näkökulmasta sitä on akateemisessa tutkimuksessa tarkasteltu vähemmän. Tähän on osaltaan saattanut vaikuttaa se, että lajityypin englanninkielinen nimitys, *makeover*, ohjaa huomiota nimenomaan kohti muutoksen tematiikkaa, jolloin leikilliset ulottuvuudet jäävät helposti vähemmälle huomiolle.

Erilaisten kilpailujen ja peliohjelmien kautta leikillisuus on kuitenkin kuulunut osaksi suomalaista televisiohistoriaa jo vuosikymmenien ajan (ks. Tuomi 2009). *Idolsia* tutkinut Sari Elfving (2015) on jopa esittänyt, että leikki-mielisyydestä on tullut eräänlainen mediakulttuurin vaatimus, joka näkyy erilaisten *reality*- ja kilpailuohjelmien runsautena televisiossa, mutta myös tavoissa, joilla ohjelmaan osallistujia ja yleisöä puhutellaan.¹ *Vuosia nuoremmaksi* ja *Meidän tarina* eivät ole tästä poikkeus. Ohjelmat kutsuvat leikkimieliseen ja kepeään kokeiluun eri tyyliillä ja -ikäisyyksillä, tosin eri lähkötöhdistä.

Esitän artikkelissani, että muuttumisleikit avaavat areenan, jossa aikuiset voivat leikitellä eri-ikäisyyksillä ja oppia uusia iän esittämisen ja tekemisen tapoja. Muuttumisleikeissä ikä kategoriana avautuu joustavana ja muuntuvana; jonain, jota voidaan muuttumisleikin tuoksinassa tuottaa ja muokata. Suuren yleisön televisiovihteeksi puettuna muuttumisleikeissä on kuitenkin kyse muustakin kuin kevytmielisestä leikkittelystä ulkonäköruumiilla. Artikkelin ensisijainen tavoite on vastata kysymykseen siitä, millaisia ikääntymiseen ja ikääntyvään ruumiiseen liittyviä kulttuurisia käsityksiä ja odotuksia *Vuosia nuoremmaksi* ja *Meidän tarina* -ohjelmissa tuotetaan muuttumisleikin varjolla.

Taustaa

Ikääntymiseen liitettyjen kulttuuristen merkitysten tarkastelu mediakulttuurin kontekstissa on kahdestakin syystä ajankohtainen aihe. Medialla katsotaan ensinnäkin olevan merkittävä rooli siinä, miten ihmiset jäsentävät, kokevat ja merkityksellistävät jokapäiväistä elämäänsä

nyky-yhteiskunnassa (Harrington, Bielby & Bardo 2014). Erilaiset mediaesitykset ohjailevat ikääntymiseen liittyviä mielikuvia, asenteita ja käsityksiä, muokaten samalla sitä arkista ympäristöä, jossa jokainen meistä elää ja ikääntyy.

Toisekseen väestön ikääntyminen on lisännyt valtavasti mediassa käytävää keskustelua iästä, ikääntymisestä ja ikääntyneisiin liittyvistä kysymyksistä (Kivimäki 2017). Asiajournalistisissa yhteyksissä tämä on tarkoittanut keskittymistä ennen kaikkea ikääntymisen ongelmiin ja kysymyksiin lisääntyneestä hoivan tarpeesta (ks. esim. Vakimo 2001). Samanlaisesti mediateollisuus on herännyt kosiskelemaan varttuneempaa katsojakuntaa, joka väestörakenteen muutoksen myötä muodostaa yhä kasvavan kuluttajasegmentin. Muutosta heijastelee ikääntyneiden lisääntynyt näkyvyys mainonnassa, elämäntapalehdissä, populaarielokuvissa ja television viihdeohjelmissa. Edellä mainitut tarjoavatkin merkittävän areenan, jossa ikääntymiseen liittyvää kulttuurista mielikuvitusta tuotetaan, arkipäiväisiä käsityksiä muokataan ja ikääntymisen eri ulottuvuuksia tehdään ymmärrettäväksi. Koska televisio median tavoittaa suuria yleisöjä, on järkeenkäypää suunnata tutkimuskatse televisiotarjonnan suuntaan, kuten tässä artikkelissa tehdään.

Erilaiset muutosohjelmat ovat 2000-luvun aikana nousseet eräänlaiseksi trendiksi ympäri maailman ja rantautuneet samalla kiinteäksi osaksi suomalaista televisiotarjontaa. Ohjelmaformaatin perusideana on asiantuntijoiden opastamina muokata niin asuntoja, autoja kuin ruumiitakin paremman- ja omannäköiseksi. (Paasonen 2007). Televisiossa pyörivien muutosohjelmien lisäksi tyyliuudistukseen tähtäävät muuttumisleikit kuuluvat naisille suunnattujen viikko- ja kuukausilehtien vakio reper-tuaariaan². Naiset ovatkin muuttumisleikkien keskeinen kohderyhmä. Leikin tuoksinassa naisia ohjeistetaan tuomaan tiimalasivartaloa esiin, loihtimaan kasvoille nuorentava meikki ja leikkauttamaan oikeanlainen kampa.

Historiallisesti ajatellen television elämäntyyli- ja muutosohjelmien voidaan katsoa ole-

van jatkumoa modernille neuvontakulttuurille, joka jo 1800-luvulta lähtien on pyrkinyt tarjoamaan sosiaalisia, moraalisia ja henkilökohtaisia ohjeistuksia ihmisten jokapäiväiseen elämään. Koska muutosohjelmien tavoitteena on elämäntapojen ja identiteettien muokkaaminen tietynlaisiksi, niiden kautta on mahdollista jäljittää sitä, millaisia kulttuurisia arvostuksia ja minuuden malleja pidetään kulloinkin haluttavana tai ei-haluttavana. (Lewis 2009).

Muutosohjelmien suosiosta johtuen niitä on kansainvälisesti tutkittu runsaasti (mm. Heller 2007; Franco 2008; Lewis 2009; Sender 2012). Yleisellä tasolla muutosohjelmien on nähty uusintavan konventionaalisia sukupuolimalleja, vahvistavan keskiluokkaisia arvonormeja ja tuottavan hyvin standardimaisia, samuuteen pohjautuvia lopputulemia (Paasonen 2007). Myös nuorennusmuokkauksiin keskittyviä ulkomaisia muutosohjelmia on tarkasteltu jonkin verran. Esimerkiksi *Vuosia nuoremaksi*-sarjan brittiläistä versiota tutkineet Julie Doyle ja Irmu Karl (2008) ovat esittäneet, että *10 Years Younger* -ohjelma pyrkii sekä normalisoimaan plastiikkakirurgiaa osana arkista kauneuden- ja terveydenhoitoa että oikeuttamaan kauneusleikkaukset esittämällä ne naisia voimaannuttavana toimintana. Brittiversiona niin ikään kirjoittaneen Estella Tincknellin (2011) mukaan taas tv-sarja ennen kaikkea patologisoi naisruumista. Siinä ikääntyvä naiseus esitetään pirstaleisena ja abjektina, jota sitten plastiikkakirurgian avulla kursitaan kokoon. Kaiken kaikkiaan, nuorentamiseen tähtävien muutosohjelmien on katsottu sekä indikoivan että mainostavan kulttuuria, jossa korostuu iän ja ikääntymisen merkkien kontrollointi ja torjuminen (Raisborough ym. 2014).

Useat tutkijat ovat tuoneet esille muutosohjelmien yhteen nivoutumista kulutus-kulttuurin kanssa (esim. Paasonen 2007; Doyle & Karl 2008; Tincknell 2011). Tässä artikkelissa käsiteltävä *Vuosia nuoremaksi* -sarja ei ole tästä poikkeus: muutos ”vanhalta” näyttävästä harmaahiirulaisesta kohti nuorekkaan eleganttia kaunotarta mahdollistuu nimenomaan kulu-

tushyödykkeiden avulla. Kuluttajuus avaakin iän esittämisen leikkittelykentäksi, jossa ulkonäköruumis piirtyy lukemattomien vaihtoehtojen ja mahdollisuuksien näyttämönä. Kulutsideologian näkökulmasta ikäidentiteettiä voidaan muokata kuluttamisen kautta, jolloin jonkin ikäiseltä näyttämistä voidaan hallita erilaisilla vaatetukseen, tyyliin ja tekoihin liittyvillä valinnoilla. Vanhalta näyttämiseen liitettyjä negatiivisia mielle yhtymiä, kuten kulttuurista ulossulkemista, voidaan vastaavasti torjua ostamalla tuotteita ja palveluita, jotka edesauttavat nuorekkaan ulkonäön tavoittelussa (ks. esim. Kinnunen 2010; Twigg & Majima 2014).

Identiteettien rakentaminen kuluttajuuden kautta ei tietenkään ole aivan ongelmaton visio. Pirjo Nikanderin (1999) mukaan ostoelämäntyyli ovat viime kädessä riippuvaisia yksilöiden kulttuurisesta kompetenssista ja taloudellisesta asemasta. Kaikilla ei ole tarvittavia varoja osto-ruumiiseen ja kuluttamisen kautta tapahtuvaan vapaaseen leikkittelyyn ikäidentiteettien kanssa. Myös ruumiillisuus ja ikääntyminen asettavat omat rajansa sille missä määrin ja millä tavoin ruumista ja ikää voidaan vapaasti työstää ja muokata. Ikä voi olla kulttuurisesti ja sosiaalisesti rakentunut, mutta ikääntyminen ei viime kädessä ole valintakysymys, muistuttaa Julia Twigg (2004).

Aineisto ja menetelmät

Empiirisenä tutkimusaineistona on kaksi televisiosarjaa, joista toinen keskittyy nuorennusmuokkauksiin ja toinen vanhennusmuokkauksiin. Perustelen valintaani sillä, että kääntämällä analyttisen katseen ikäleikkittelyyn molempiin suuntiin, on mahdollista tuottaa monimuotoisempaa ymmärrystä siitä, millaisia kulttuurisia käsityksiä ja odotuksia ikääntyvään ruumiiseen ja ikääntymiseen liitetään.

Vuosia nuoremaksi on kansainväliseen ohjelmaformaattiin perustuva muutos (*makeover*) -ohjelma, jossa muokataan tavallisia, ennenaikaisesti ikääntyneitä (mitä ikinä se tarkoitt-

Taulukko 1. Ohjelmien tuotantotiedot

Ohjelma	Kanava	Tuotantokausia	Osallistujat	Jaksot	Tuotantoyhtiö
<i>Vuosia nuoremaksi</i> Perustuu kansainväliseen ohjelmaformaattiin <i>Ten Years Younger</i>	AVA (Omistaja MTV Oy)	1. tuotantokausi (2015) 2. tuotantokausi (2017)	Naisia 10 Miehiä 0 Naisia 9 Miehiä 1	10 jaksoa per tuotantokausi Jakson kesto ohjelmistossa: 60min.	Warner Bros. International Television Production Finland
<i>Meidän tarina</i>	MTV3	Yksi (2017)	7 heteropariskuntaa, 1 seksuaalivähemmistöön kuuluva pariskunta	8 Jakson kesto ohjelmistossa: 60 min.	ITV Studios Finland

taakaan) kansalaisia nuoremman ja ”paremman” näköisiksi. Keskityn tarkastelemaan sarjan toista tuotantokautta, jossa mukana on ensimmäistä kertaa miespuolinen osallistuja. Miesmuuttujan sisällyttäminen analyysin mahdollistaa ikääntymiseen liittyvien sukupuolittuneiden kulttuuristen käsitysten jäljittämisen. Toisella tuotantokaudella muuttajat ovat iältään 29–52-vuotiaita. Osa muuttujista esitellään sinkkuna, osa parisuhteessa olevina. Osallistujien koulutustaustoja ei juurikaan tuoda esille. Sarjaa esitettiin naisille suunnatulla AVA-kanavalla, jonka suurin katsojaryhmä koostuu 25–64-vuotiaista (MTV Uutiset). Toinen tuotantokausi alkoi kanavalla helmikuussa 2017, jolloin se oli myös AVA-kanavan katsotuin ohjelma (Finnpanel).

Meidän tarina taas yhdistelee keskusteluohjelman ja muuttumisleikin konventioita. Siinä kahdeksan julkisuudesta tuttua suomalaista pariskuntaa maskeerataan näyttämään ensin noin 60-vuotiailta ja sen jälkeen yli 90-vuotiailta. Mukana on urheilijoita, poliitikkoja, muusikoita, missejä sekä mediasta muutoin tuttuja kasvoja. Osallistujat ovat iältään 30–40-vuotiaita, avio- tai avoliitossa eläviä pariskuntia. Kunkin vanhennusvaiheen jälkeen ohjelman juontaja johdattelee osallistujat ajatusleikkiin, jossa pariskunta pohtii elämäänsä ja parisuhdettaan kulloisestakin iästä käsin. Ohjelma esitettiin parhaaseen katselu-aikaan MTV3-kanavalla, joka on Suomen katsotuin kauppal-

linen tv-kanava. Ohjelman avausjakso keräsi varsin suuren yleisön, tavoittaen peräti 740 000 katsojaa (Finnpanel).

Ohjelmat muodostuvat itsenäisistä jaksoista, mutta rakenne, lavasteet, asiantuntijat ja juontajat pysyvät jaksosta toiseen samana. Ohjelmien jaksot muistuttavatkin monilta osin toisiaan, muuttujakokijoiden vaihtuessa jaksosta toiseen. Tuotantotiedot molemmista ohjelmista löytyvät yllä olevasta taulukosta (Taulukko 1). Lupa artikkelissa käytettyjen kuvien julkaisuun on saatu MTV:ltä.

Aineisto analysoitiin tekstuaalisen analyysin (Elfving, Pajala & Hokka 2015) keinoin. Analyysissä kiinnitetään huomiota toisaalta televisiotekstiin kokonaisuutena (ohjelman temaattiset, rakenteelliset ja tyylilliset elementit), toisaalta tekstejä suhteutetaan niiden kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiin. Tekstianalyysin avulla pystyin paikantamaan jaksoissa toistuvia yhtäläisyyksiä ja eroja sekä ikään liitettyjä ymmärryksiä. Katsoessani ohjelmia tarkkailin myös sitä, miten ohjelmassa tehdään ikääntymistä visuaalisesti näkyväksi. Samalla kiinnitin huomiota kameratyöskentelyyn ja äänimaailmaan. Näiden tarkoituksena oli täydentää tekstianalyysia ja lisätä ymmärrystäni siitä, millä tavoin ikääntymiseen liittyviä merkityksiä tuotetaan myös audiovisuaalisen ilmaisun kautta.

Artikkelin teoreettinen viitekehys hyödyn-
tää kulttuurigerontologiasta (Gullette 2004;

Twigg & Martin 2015) ja leikin tutkimuksesta (Brown 2009, Sicart 2014, Stenros 2015) nousvia teorioita ja käsitteitä. Artikkelit ymmärtää iän kulttuurisesti rakentuvana ja ulkonäköruumiin yhtenä keskeisenä välineenä, jonka kautta ikää tehdään (Laz 2003). Tutkimus paikantuu kulttuurigerontologian ja humanistisesta tutkimusperinteestä ammentavan mediatutkimuksen kohtaamispuoleisiin.

Leikistä

Leikkiin ei ole olemassa yhtä yleispätevää, tarkkarajaista määritelmää, toteavat leikkiä tutkinut Stuart Brown (2010) ja peliteoreetikko Miguel Sicart (2014). Leikin rajojen liukuvuutta kuvaa myös se, että emme välttämättä aina edes tunnista kaikkia leikkimielisyyden ilmauksia leikiksi eikä kaikki leikiksi mielletty toiminta tapahdu leikkimielisessä hengessä (Stenros 2015, 92–93). Sicartin mielestä leikin ymmärtämiselle keskeistä olisikin, ettei sitä asetettaisi vastakkain todellisuuden ja arkielämän kanssa. Pikemminkin leikki tulisi nähdä niihin yhteen kietoutuneena. Leikki on ihmisenä olemisen muoto ja tapa olla vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman kanssa, esittää Sicart teoksessaan *Play Matters* (2014).

Konventionaalisessa ymmärryksessä leikki nähdään tavallisesti toimintana, joka on nautintoon tähtäävää ja jolla ei välttämättä tarvitse olla muita tarkoituseriä tai päämääriä (mm. Brown 2010; Sicart 2014). Tässä artikkelissa tarkasteltavissa muuttumisleikeissä on kuitenkin kyse muustakin kuin tarkoituksettomasta, mielihyvään tähtäävästä toiminnasta. Ensinnäkin, muuttumisleikit avaavat aikuisille areenan, jossa leikkiä ja ilmaista leikkimielisyyttä³. Leikin kautta osallistujille tarjoutuu mahdollisuus tutkiskella sitä, keitä he ovat ja millaisiksi he haluaisivat tulla, oli kyse sitten nuoremasta tai vanhemmasta versiosta itsestä. Muuttumisleikeissä korostuu identiteetin ilmaisemiseen ja esittämiseen liittyvä kokeilu, muuntautumiskyky ja leikkittely, jota voidaan

tänä päivänä pitää yhtenä länsimaisen kulttuurin vaatimuksena (Elfving 2015, 236). Leikki myös avaa väylän uusille tavoille olla ja tehdä asioita (Brown 2010). Nyt tarkasteltavissa televisio-ohjelmissa on yhtä lailla tästäkin kyse: niiden kautta sekä osallistujat että televisiokatsojat oppivat uusia tapoja leikitellä ulkonäköruumiilla ja iällä.

Vaikka *Vuosia nuoremmaksi* ja *Meidän tarina* pohjaavat leikkimieliselle ikä- ja ulkonäköleikkittelylle, ohjelmien muuttumisleikki saa ajoittain synkempiä sävyjä. *Vuosia nuoremmaksi* -sarjassa muutostekniikoiden vanhalta näyttävää ulkonäköä arvostellaan ja arvotetaan tavalla, joka saa osan osallistujista kyyneliin. *Meidän tarinassa* taas oman kuolevaisuuden pohtiminen ja ulkonäön muuttuminen vanhenemisen myötä vieraaksi ja ”rumaksi” edustaa jotain, jota emme välttämättä pysty tai halua kuvitella. Pelkkä ajatusleikkikin aiheen tiimoilta voi herättää voimakkaita tunteita ja kääntää kevytmielisen muuttumisleikin vakavamieliseksi, kuten *Meidän tarinassa* tapahtuu. Leikkiteoreetikko Miguel Sicart (2014) onkin todennut, että leikki voi luonteeltaan olla hyvinkin ambivalenttia. Se voi olla kevyttä ja hyväntahtoista, mutta myös vakavaa ja fyysisellä tai emotionaalisella tasolla satuttavaa. Nämä lähtöasetelmat mielessä pitäen lähdetään tarkastelemaan aineistoa tarkemmin.

Muuttumisleikkejä suomalaisittain

Meidän tarina ei perinteisessä mielessä kuulu muutosohjelmien kategoriaan, koska ohjelma lanseerattiin ensisijaisesti keskusteluohjelmaksi. Muuttumisleikki on kuitenkin hyvin keskeisessä roolissa: se toimii samalla sekä ajatusleikkiä että keskustelua eteenpäin vievänä voimana. *Meidän tarina* on poikkeuksellinen siinä mielessä, että harvemmin tv-katsojat pääsevät seuraamaan muutosprosessia, jossa osallistujista tehdään tarkoituksella vanhemman näköisiä. Ehkäpä tästä syystä ohjelma myös kiinnosti kotimaista tv-yleisöä katsojamäärällises-

ti selvästi enemmän kuin vuosia nuoremmaksi muokkaava vastineensa.

Vanhennusmaskeerauksien käyttäminen pilailumielessä ei tietenkään ole uusi idea. Etenkin sketsishow- ja piilokameratyypisissä ohjelmissa vanhaksi naamioituneet näyttelijät ovat naruttaneet ja naurattaneet yleisöä käyttäytymällä epäsovinnaisesti ja odotusten vastaisesti suhteessa kulttuurisiin normeihin ja odotuksiin. *Meidän tarinan* vanhennusmaskeerauksia ei kuitenkaan tehdä huumorin nimissä. Kyseessä on keskusteluohjelma, jossa osallistujia johdatellaan vanhennusprosessin siivittämänä pohtimaan verrattain raskaitakin aiheita kuten kuolemaa ja omia hautajaisia. Kun ajatusleikin kirjoittamat kysyneet alkavat vierä osallistujien silikonipaloilla vanhennettuja poskia pitkin ja 90-vuotiaaksi maskeeratut parisunnat pala kurkussa esittävät viimeisiä kiitoksen sanoja puolisoilleen, muistuttaa juontaja miltei naurahtaen taustalla: *hei, tää on vain leikkiä!*

Kotimaisille muuttumisleikeille, oli kyse sitten viikkolehdistä tai kansainvälisten tv-ohjelmaformaattien kotimaisista versioista, on tyypillistä uudistusmuokkausten toteutus varsin maltillisin menetelmin. Päivitetty tyylit ovat useimmiten hillittyjä ja sovinnaisia eikä räikeisiin ylilyönteihin sorruta. Kuten Susanna Paasonen (2007) on suomalaisista elämäntapa- ja muutosohjelmista todennut, muutostokijoiden uusi tyyli asettuu turvalliselle keskitielle, joka puhuttelee mahdollisimman laajasti etenkin keski-ikäistä ja keskiluokkaista kohdeyleisöä.

Maltillinen muokkausote näkyy myös *Vuosisia nuoremmaksi* -sarjassa, joka perustuu kansainväliseen *Ten Years Younger* -ohjelmaformaattiin. Siinä missä brittiläisissä ja amerikkalaisissa versioissa muutostokijoiden ulkonäköä saatetaan muokata radikaalistikin plastiikkakirurgin leikkauspöydällä ja ruumiillisista kärsimystä miltei fetissoidaan (ks. Doyle & Karl 2008; Tincknell 2011; myös Franco 2008), kotimaisessa versiossa tähän ei lähdetä. Tähän on saatettu päätyä puhtaasti kustannus-

syistä. Toisaalta, suomalaisten suhtautuminen ulkonäön muokkaamiseen kirurgisin toimenpitein on edelleen varauksellista (Kinnunen 2010). *Vuosisia nuoremmaksi* -ohjelmassa nuorekas ”look” loihditaankin pääasiallisesti uudistetun tyylin kautta. Apuna saatetaan käyttää pienempiä esteettisiä toimenpiteitä, kuten hampaiden valkaisua, pistochoitoja, ihon laserointia ja yläluomenleikkauksia. Voisi jopa sanoa, että maltillisuudessaan *Vuosisia nuoremmaksi* on lähempänä viikkolehden sivuilta tuttuja muuttumisleikkejä kuin ulkomaisissa muutosohjelmissa nähtäviä hurjia muodonmuutoksia, joissa täysremonttiin laitetaan niin vanha ruumis kuin entinen elämäntapakin.

Ikääntymisestä on leikki kaukana?

Muutostokijoiden muuttumisprosessi, sen eri vaiheiden seuraaminen ja uudistetun ulkomuodon kollektiivinen loppuihastelu muodostavat keskeisen rakenteen *Vuosisia nuoremmaksi* ohjelmaformaattissa. Siinä missä laihdutukseen keskittyvät muutosohjelmat pyrkivät pitämään kurissa ja uudelleenmuokkaamaan lihavaa ruumista, nuorentavat muuttumisleikit ottavat kohteekseen ruumiin, josta ikääntymisen ulkoiset merkit ovat tehneet ei-hyväksytyin ja epäviehättävän. Ruumiillisuutta tutkinut Hannele Harjunen (2004, 413) onkin todennut, että *sosiaalisesti hyväksytyt vartalo on tarkasti määritelty ja sille on asetettu lukuisia ehtoja ja rajoituksia*. Tässä luvussa tarkastelen, millaisia ikääntyvään ruumiiseen liittyviä käsityksiä ja ehtoja *Vuosisia nuoremmaksi* -ohjelmassa tuotetaan muuttumisleikin kautta.

Kukin jakso lähtee käyntiin muutostokijan esittelyllä, jonka jälkeen muuttuja laitetaan kadulle lasikoppiin ohikulkijoiden arvioitavaksi. Ohikulkijat kommentoivat muutostokelaan ulkonäköä ja tekevät samalla ikäarvioita muutostokelaan osallistujasta. Tarvetta nuorennusmuokkaukselle ei siis perustella ainoastaan muuttujan henkilökohtaisista lähtökohdista, vaan painetta ikääntymisen merkkien peitte-

lyyn luodaan myös ohikulkijoiden ikäkatseiden kautta. Ikäkatseessa sekä arvioidaan ikää erinäisten ruumiillisten merkkien pohjalta, että kulttuurisesti arvotetaan ikääntyvää ruumista (vrt. Julkunen 2003 ja Iltanen 2007).

Tarvetta nuorennusmuokkaukselle luodaan myös katselemalla haikailevaan sävyyn suurennettua nuoruuskuvia muutoskokijasta ja korostamalla vanhalta näyttämisen järkyttävyyttä. Esimerkiksi ohjelman viimeisessä jaksossa 45-vuotias naismuuttuja puhkeaa kyyneliin, kun ohikulkija arvioi hänen iäkseen 65 vuotta. Ikääntymisen on kulttuurisessa mielessä ajateltu olevan erityisen stigmatisoivaa naisille ja muuttujakokijan voimakas reaktiokin kielii vanhalta näyttämiseen punoutuvasta negatiivisuudesta. Vanhan näköiseksi leimaaminen sekä satuttaa että siirtää muuttujanaiset kulttuurisen naiseuden marginaaliin, jota vastaan on kuitenkin mahdollista taistella nuorennusmuokkauksen ja sitä kautta tapahtuvan ”kainastamisen” avulla.

Erityisesti naisten ikääntyminen rakentuu tarkasteltavassa ohjelmassa murhenäytelmänä. Ikääntyminen ja elämän varjopuolet, kuten onnettomat parisuhteet, sairaudet ja sosiaalisen elämän kaventuminen, kiedotaan ikävällä tavalla yhdeksi vyyhdiksi. Katsojille myös syötetään toistuvasti ajatusta siitä, että ikääntyvä ruumis on ruma ja ongelmallinen (Raisborough ym. 2014) ja että se tarvitsee nuorennusmuokkausta tullakseen sosiaalisesti ja kulttuurisesti hyväksytyksi. Ikääntymisen ruumutta korostetaan pukemalla muuttajat lähtötilanteessa epätrendikkäisiin ja kuluneisiin vaatteisiin sekä esittämällä heidät onnettoman ja hieman epäsiistin näköisinä. Ikääntyvän ruumiin ongelmallisuutta taas luodaan esittämällä sen olevan epäsynkroniassa sisäisen, nuorena pysyttelevän minän kanssa. Tällaista ikäristiriitaa kuvailee muuttujakokija, joka kuvaa sisäisen pikkutyttönsä hukkuvan peilistä katsovan, elämäänsä kyllästyneen keski-ikäisen ulkoisuuden alle. Ohjelman mukaan ruumiilliset ikääntymismuutokset estävät myös naismuuttujan heittäytävää persoonallisuutta näkymästä

ulospäin ja ovat muuttaneet hänen kasvojensa ilmeen happamaksi.

Ikääntyvän ruumiin ongelmallisuuden ja rumuuden lisäksi vanhenemisen esitetään aiheuttavan sosiaalista näkymättömyyttä ja ulosulkemista. Seitsemännessä jaksossa nähtävä 44-vuotias naismuuttuja kertoo, ettei ole enää aikoihin ottanut osaa sosiaaliin tapahtumiin, koska kokee aina olevansa se nurkassa istuva harmaahiirulainen. Myöhemmin ohjelmasarjassa nähtävä hieman yli viisikymppinen muutoskokija on samoilla linjoilla. Harmaantuneet hiukset ja ”mummomainen” tyyli on naismuuttujan mukaan johtanut siihen, että hän jää sosiaalisissa tilanteissa usein taka-alalle. Yllä kuvatuissa yhteyksissä muuttumisleikki ei enää näyttäydykään pelkästään kepeänä leikkittelynä eri tyyleillä ja -ikäisyyksillä. Pikemminkin syntyy vaikutelma vakavasta leikistä, jonka avulla ennenaikaisesti vanhentuneita muuttujakokijoita pelastetaan vanhenemisen aiheuttamalta ruumiilliselta, sosiaaliselta ja emotionaaliselta alennustilalta.

Kuva 1. Naismuuttuja ennen ja jälkeen muuttumisleikin sarjassa Vuosia nuoremmaksi (2. tuotantokausi, jakso 7/10). ©MTV

Apuna nuorennusmuokkauksessa käytetään stylistiä, meikkaajaa ja kampaajaa, joiden opastamina ikääntyvät ruumiit ohjataan takaisin ”oikeille raiteille”. Tarvittaessa turvaudutaan myös esteettisiin hoitoja tekeviin ammattilaisiin. Oikeilla raiteilla tarkoitetaan ohjelman yhteydessä naisten muokkaamista kohti vallitsevaa naisihannetta, joka on nuorekas, huoliteltu ja viehätysvoimainen. Vanhalta näyttämistä torjutaan värjäämällä harmaantuneita hiuksia piiloon, silotteleamalla ryppyjä täyteaineilla, ki-

ristämällä roikkuvia yläluomia ja vaihtamalla vanhentavat kotiasut värikkäisiin, ihoa paljastaviin mekkoihin. Näin onnettomilta ja vanhoilta näyttävistä muuttujakokijoista muokataan *feminiinisyttä ja onnea hehkuvia naisia isolla N-kirjaimella*, kuten ohjelman kertojaääni kuvailee. Samalla tullaan normalisoineeksi ajatusta siitä, että iän karttuessa naisten tulisi pyrkiä näyttämään nuorekkaalta säilyttääkseen viehätysvoimansa, elämänilonsa ja itsetuntonsa.

Kaiken kaikkiaan, nuorennusmuokkaus esitetään naisille eheyttävänä ja itsetuntoa korjaavana kokemuksena, joka jaksojen loppuhuipennuksessa kirjoittaa onnenkyöneitä sekä muuttujakokijan että hänen läheistensä silmäkulmiin. Samalla nuorennusmuokkaus avaa oven fantasiaan, jossa yksinhuoltajan raskas arki väistyy jännittävämmän elämän ja parisuhdeonnen tieltä. Näin uumoillaan 44-vuotiaan naismuuttujankin kohdalla. Nuorentuneen ulkonäön myötä sinkkuus saattaa pian olla mennyttä, spekuloi kertojaääni. Päätösjakson muuttujakokija taas kokee nuorennusmuutoksen olevan ehto sille, että hänen kanssaan voisi mennä naimisiin.

Vuosia nuoremmaksi-ohjelman toisella tuotantokaudella muuttumisleikissä on ensimmäistä kertaa mukana miespuolinen muuttuja. *Hurjaa muodonmuutosta (Extreme Makeover)* tarkastelleen Judith Francon (2008) mukaan miesten muuttumisleikit tapaavat olla vähemmän (melo)dramaattisia kuin naisten. Siinä missä naisia muutetaan, miehiä lähinnä korjataan, Franco toteaa. Jos ulkoinen viehätysvoima on perinteisesti toiminut naisten kulttuurisen arvon mittana, miesten kulttuurinen arvostus on liitetty voimaan, fyysiseen kyvykkyyteen ja ruumiin fyysistä kuntoa ilmentäviin piirteisiin (Pietilä 2013). Ulkonäköasioiden jäädessä väitetysti toissijaisiksi on jopa esitetty, että miehet suhtautuisivat ulkoiseen ikääntymiseen lähinnä neutraalisti tai jopa positiivisesti (Halliwell & Dittmar 2003).

Tänä päivänä kuitenkin myös miehiin kohdistuu yhä enemmän ulkonäköpaineita. Viimeisen parin vuosikymmenen aikana miehen

ruumiista on tullut katseen kohde ja miesten odotetaan huolehtivan ulkonäöstään ja ylläpitävän vartaloaan (Gill, Henwood & McLean 2005). Ei siis liene yllätys, että muuttumisleikien katse on kääntynyt myös ikääntyvien miesten suuntaan. Vanhan miehen ruumiista kirjoittanut Jorma Hänninen (2006, 71) on osuvasti todennut, että refleksiivinen, estetisoiva ja kurinalaistava tarkkailu *on valloittanut viimeisen linnakkeensa, joka on miehen (ulkonäkö)ruumis*. Ikääntyvään mieheen kohdistuva arvottava ikäkatse ei kuitenkaan ole läheskään yhtä ankara kuin naisruumiin, mikä tulee terävästi näkyville *Vuosia nuoremmaksi* -sarjan miesmuuttujan yhteydessä.

Toisen tuotantokauden kolmannessa jaksossa muuttumisleikkiin astuu 52-vuotias miesmuuttuja. Sänkipartaisessa ja pitkähiuksisessa muuttujakokelaassa ruumiillistuu jo ennen muuttumisleikin alkamista eräänlainen keski-ikä miesfantasia. Miesmuuttuja on perhevelvoitteista vapaa oman tiensä kulkija, jonka elämää maustavat reissaaminen ja nuoret naisvalloittukset. Miesmuuttujan tarina näyttäytyykin silmiinpistävästi erilaiselta verrattuna ohjelman naismuuttujiin. Siinä missä naismuuttujilla äitiys, arjen pyörittäminen, epäonniset parisuhteet ja sairauksien kanssa kamppailu esitetään ennenäikaista vanhenemista edistävänä tekijänä, miesmuuttujan ulkonäköä on vanhentanut lähinnä reissumiehen huoleton elämäntyyli. Iholle ilmaantuneet uurteet ovat ohjelman mukaan seurausta liiallisesta oleskelusta Aasian auringon alla ja pitkään jatkunut tupakointi on ikävästi tummentanut miehen hampaistoa.

Miesmuuttujan ennenäikaiseen ikääntymiseen suhtaudutaan naisosallistujia armeliaammin eikä miehistä ikääntymistä esitetä erityisen ongelmallisena. Muutoskokija ei esimerkiksi hätkähdä ohikulkijoiden kommentteja, joissa hänet arvioidaan kronologista ikää vanhemmaksi. Varsin neutraalina esitetty suhtautuminen vahvistaa ajatusta siitä, että kulttuurinen ikäkatse arvioi ja arvottaa miesten ja naisten ulkonäköruumiita eri tavalla. *Vuosia nuoremmaksi* ei myöskään sido miehistä itsetun-

toa ulkonäköön ja ikään, toisin kuin naismuuttujien kohdalla tapahtuu. Ohjelman mukaan ikääntyminen ei ole aiheuttanut miesmuuttujalle itsetunto-ongelmia eikä vähentänyt kysyntää parisuhdemarkkinoilla. Tuomalla esille miehen nuoremman tyttöstävän ohjelmantekijät korostavat tulkintani mukaan kuvaa miesmuuttujasta viriilinä, oman elämänsä sankarina (vrt. Franco 2008), jonka vetovoimaa ikääntyminen ei ole laimentanut.

Kuva 2. Miesmuuttuja ennen ja jälkeen muuttumisleikin sarjassa *Vuosia nuoremaksi* (2. tuotantokausi, jakso 3/10). ©MTV

Monessa mielessä miesmuuttujan nuorennusmuokkaus ei näyttäydä lainkaan samalla tavalla tarpeellisenä kuin naismuuttujien kohdalla tapahtuu. Ideaalimaskuliinisuuden ollessa ”raaka” ja koulimaton (Elfvig 2015, 232), miesruumis ei tarvitse tyylipäivityksiä ja nuorennusmuokkauksia tullakseen hyväksytyksi.⁴ Ohjelman miesmuuttujaa kuvaillaan *luonnonlapsiksi*, minkä kautta ikään kuin vapautetaan miesruumis muokkaustarpeista ja -vaatimuksista. Miesmuuttujan seikkailijaluonteen korostamisella on myös oma funktionsa. Osallistuminen muuttumisleikkiin esitetään tulkinnassani lähinnä miesmuuttujan uteliaisuutena uusia kokemuksia kohtaan ja leikkimielisenä seikkailuna muiden joukossa, ei tarpeena korjata ikääntymisestä aiheutuneita säröjä ruumiissa ja itsetunnossa. Jakson lopussa miesmuuttuja näytetään jopa suosittelemassa muuttumisleikkiä muillekin raavaille miehille. Ihan vain koekielumielessä.

Aikamatka omaan vanhuuteen ja parisuhteeseen

Siinä missä edellä analysoidussa tv-sarjassa osallistujat liikkuvat iän jatkumolla taaksepäin, *Meidän tarinassa* katse suuntautuu eteenpäin, nuoresta vanhaksi. Sarjan jaksoissa leikitellään kuvitteellisella tulevaisuudella ja sillä, millaisiksi haluaisimme tulla ja elämämme muotoutuvan ikääntymisen myötä. Jos ohjelmassa *Vuosia nuoremaksi* muokataan ikääntymisen rapistamia ulkonäköruumiita nuorekkaammiksi, *Meidän tarinassa* rakennetaan ikääntymiseen ja vanhuuteen liittyviä kulttuurisia odotuksia.

Ohjelman jaksot lähtevät käyntiin kulloisenkin pariskunnan esittelyllä, jossa kerrataan parisuhteen historiaa ensitapaamisesta lähtien. Alkuesittelyn jälkeen pariskunta lähtee vanhennusmuokkaukseen, joka tehdään kahdesti: ensin 60-vuotiaaksi ja sitten 90-vuotiaaksi. Pariskuntien vanhennusmaskeeraus toteutetaan niin, että muuttujat näkevät toisensa vasta lavalla kameroiden edessä. Apuna käytetään peruukkeja, mittatilaustyönä valmistettuja silikonipaloja ja iän karttumisesta kertovaa vaateusta (ks. vaatteiden ikäjärjestyksestä Twigg 2017). Silikonipalojen avulla osallistujien kasvoille loihditaan ryppyjä, roikkuvaa ihoa ja muita ikääntymisestä kertovia ihomuutoksia. Jotta vanhentamismuutos olisi mahdollisimman uskottava ja muuttujan persoonan huomioiva, maskeerauksessa on hyödynnetty myös pariskuntien omia mielikuvia siitä, millaisina he näkevät itsensä vanhemmalla iällä. Näin ollen päälle yhdeksänkymppiseksi maskeeratulla rokkarimummolla kihartuu harmaiden hiussten seassa pinkkejä raitoja ja muotibloggari-futisvaimon silmiä kehystävät pitkät irtoripset. Tällä kertaa tosin harmaat sellaiset.

Vanhennusmaskeerausten tahdittamana *Meidän tarinan* pariskunnat houkutellaan mukaan ajatusleikkiin, jossa osallistujat tekevät aikamatkan tulevaisuuteensa. Konsepti on sinällään hieman haastava, koska ihmisen ei usein ole kovin helppoa kuvitella omaa ikääntymistään (esim. Andrews 2012; Jones 2011). Vaikka

Kuva 3. *Meidän tarina*. Jalkapalloilija Mikael Forssellin ja hänen vaimonsa, muotibloggari Metti Forssellin vanhennusmaskeeraus 60- ja 90-vuotiaiksi ohjelmassa *Meidän tarina*. Jakso 1/8. ©MTV

elämän jälkipuoliskoa luonnehtii aikaisempaa suurempi ennustettavuus ja lisääntyneet mahdollisuudet valita ne tavat, joilla kukin ikäännytty, on vanhuus silti aikaisempiin elämäntaiheisiin verrattuna erityisen kontingentti, kuten Richard A. Settersten ja Molly E. Trauten (2009, 459) väittävät. Heidän mukaansa tulevaisuus, jota pidämme itsestään selvänä tai jonka varaan olemme laskeneet, toteutuu ainoastaan, jos olemme vielä hengissä, jos pysymme terveinä, jos tulemme taloudellisesti toimeen ja jos pystymme elämään itsenäisesti. Edellä mainitut muuttajat voivat tosin muokata elämäntaiheiden kulkua jo aikaisemmassakin vaiheessa, mutta vanhenemisen myötä terveyteen, elämän rajallisuuteen ja riippumattomuuteen liittyvät ulottuvuudet korostuvat entisestään.

Meidän tarinassa ikääntymisen odote on kaiken kaikkiaan kääritty pikkusievään, keskiluokkaiseen pakettiin, jossa uhmataan elinajanodotteita kuvitellun tulevaisuuden venyessä pitkälti yli yhdeksääkymmeneen ikävuoteen. Ohjelmassa rakennetaan siis odotuksia pitkästä elinkaaresta, vaikka samanaikaisesti varsinkin ruumiillista vanhenemista ei haluttaisi tapahtuvan, kuten osa osallistujista suoraan tunnustaa. Tämä ajattelumalli kytkeytyy selvästi laajempiin kulttuurisiin odotuksiin ikääntymisestä, missä ihannoidaan vanhaksi tulemistä ilman, että ikääntyminen näkyy ruumiissa (Katz 2005) ja joissa pidetään vanhaksi elämistä itsestäänselvytenä (Andrews 2012).

Meidän tarinassa ikääntyminen saa näkyä, leikin henkeen kuuluen, mutta vanhenemiseen liittyvät epämuukavuudet ja mahdolliset säröt on kuitenkin pitkälti pyyhitty pois. Kuviteltuihin

tulevaisuuksiin ei siten kuulu vähäosaisuutta, yksinäisyyttä, sairauksia eikä hoivaongelmia. Vanheneminen ja vanhuus näyttäytyvät ohjelmassa kaiken kaikkiaan lempeämmiltä, kun ne peittyvät rakkausavioliiton retoriikkaan ja ajatukseen yhdessä vanhenemisestä (ks. myös Julkunen 2003, 113). Kuten kansanedustaja Antti Kaikkonenkin viidennessä jaksossa toteaa (nykyisin entinen) vaimo Satu Taiveaho vierellään: *Onhan se oikeesti aika ihanaa, jos sitä yhdessä vanhetaan.*

Reaalitodellisuuteen viittaamisen sijasta ohjelmassa rakennetaan odotuksia läpi elämän kestävästä onnellisesta rakkausavioliitosta, pitkästä ja hyvin eletystä elämästä sekä ruumiin hallitusta vanhenemisestä. Vanha ruumis esitetään tyylikkäänä, hyvin säilyneenä ja kykenevänä. *Vuosia nuoremmaksi* -sarjan rumiksi leimatut ikääntyvät naisruumiit ovat vaihtuneet vetovoimaisiksi ja söpöiksi mummoiksi, jotka vielä yhdeksänkymmppisinäkin kääntävät päätä köpötellessään puistossa, kuten *Meidän tarinassa* ehdotellaan. Varsinkin jälkimmäinen kuulostaa lohdulliselta, koska *Vuosia nuoremmaksi* -sarjan mukaan naiset muuttuvat sosiaalisesti näkymättömiksi ja menettävänsä ulkonäköön perustuvaa viehätysvoimaansa vanhenemisen myötä tapahtuvien ulkonäkömuutosten johdosta. Saman ovat todenneet myös lukuisat tutkimukset (esim. Hurd Clarke & Griffin 2008; Vares 2009; Hurd Clarke & Korotchenko 2011).

Vaikka sairaudet ja toisille rasitteeksi oleminen mainitaan ohjelmassa kuuluvan vanhuuden pelkoihin, fyysinen rapistuminen ei kuitenkaan näyttäydy varteenotettavana vaihto-

ehtona omassa vanhenemisen prosessissa. *Kroppa tulee aina olemaan kondiksessa*, toteaa avausjaksossa nähtävä jalkapalloilija Mikael Forssell. Neljännessä jaksossa nähtävä laulaja Mira Luoti taas uskoo yli kuusikymppisenä olevansa *jumpaava mummo*. Kognitiiviseen heikkenemiseen ja kuolemiseen liittyviä pelkoja ja ahdistuksia taas pyritään hallitsemaan huumorin avulla. Mahdollisesta dementiasta lähinnä vitsaillaan ja hautajaisetkin suunnitellaan vietettäväksi iloisissa merkeissä juhlistaen edesmenneen hyvää elämää. Itsensä näkeminen vanhana ja ajatusleikki oman tai puolison kuolemasta kuitenkin koettelee osallistujien leikkimielisyyttä. Kynneliltäkään ei säästyä. Jakson lopussa moni ihmettelikin yllättyneensä sitä, miten voimakkaita tunteita vanhennusmuokkaus herätti, vaikka kyse oli vain leikistä.

Meidän tarinan ohjelmakonsepti vaikuttaa ensisilmäyksellä tarjoavan piristävää vaihtelua median nuoruutta ihannoivalle tarjonnalle. Tarkemmin katsoen ohjelmassa kuitenkin leikitään vanhenemiseen liittyvillä peloilla ja ahdistuksilla, liittyivätne ne sitten muuttuvaan ulkonäköön tai elämän rajallisuuteen. Esimerkiksi affekteja hyödynnetään paljastamalla vanhennetut kasvot lähikuvassa, melankolisen viulumusiikin soidessa taustalla. Lähikuvassa näkyvät myös muuttujien ensireaktiot hysteerisestä naurusta itkuun. Muutama osallistuja kuvailee vanhennettujen kasvojen näkemistä *pieneksi shokiksi*, toiset uskaltavat häidin tuskin katsoa heille annettuun käsipeiliin. Näin ohjelma tulee vaivihkaa uusintaneeksi käsitystä siitä, että ikääntyminen aiheuttaisi toiseuden tunnetta suhteessa omaan ruumiiseen. Sekä peilissä että vastakkaisessa tuolissa näkyy ihminen, joka näyttää vieraalta ja jota on vaikea tunnistaa, kuten monet osallistujista tunnustavat.

Meidän tarinaa voisi kritisoida siitä, että vanhaksi maskeerattujen nuorten ruumiiden esittäminen edesauttaa käytänteitä, jotka työntävät todellisia vanhenevia ruumiita näkymättömiin (ks. myös Raisborough 2014). Lisäksi ohjelmassa tuotetaan hyvään ikääntymiseen liittyviä kulttuurisia odotuksia, joita monien

ei ole mahdollista saavuttaa. Esimerkiksi parisuhteen asemoiminen hyvän ikääntymisen ja vanhuuden ehdoksi sulkee ulkopuolelleen valtavan määrän ihmisiä, kuten yksineläjät, jotka muodostavat huomattavan osan vanhemmistä ikäryhmistä. Toisaalta viime aikoina virinnyttä julkista keskustelua ikääntymisen moninaisuudesta ei sarjassa ole tyystin sivuutettu. Ollakseen edes pintapuolisesti inklusiivinen, tulevaisuuden kuvitteluun on sisällytetty yksi seksuaalivähemmistöjä edustava pari. Tosin seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat suhteet tulevat nekin hyväksyttäväksi vain, jos ne noudattavat heteronormatiivisia parisuhdekonventioita (Sandberg & Marshall 2017).

Iällä leikittelystä

Olen yllä analysoinut, miten tarkasteltavien televisiosarjojen muuttumisleikeissä tuotetaan ikääntyvään ruumiiseen liittyviä käsityksiä ja ehtoja sekä ikääntymiseen liittyviä kulttuurisia odotuksia. Ennen etenemistä artikkelin yhteenvetoon, pohdin tässä luvussa muuttumisleikkien mahdollistamaa iällä leikittelyä ja sitä, voisiko leikin käsite mahdollisesti laajentaa tapoja, joilla ymmärrämme ikää.

Ikääntyminen on vääjäämätöntä ja koskettaa meitä jokaista. Syntymähetkemme perusteella olemme kaikki jonkin ikäisiä. Länsimaaisessa nyky-yhteiskunnassa ihmisen kronologisen iän merkitys on korostunut, koska sen perusteella yksilöitä luokitellaan, arvioidaan ja määritellään. Ikä myös rajaa yksilön elämänmahdollisuuksia erilaisten yhteiskunnallisten oikeuksien ja velvollisuuksien muodossa. (Rantamaa 2005.) Kronologista ikää pidetään yksilön oikeana ikänä, mutta se ei välttämättä kerro paljoakaan siitä, kuinka toimintakykyisiä fyysisesti olemme (biologinen ikä) tai minkä ikäiseksi koemme itseemme (psykologinen ikä tai subjektiivinen ikä).

Kathleen Woodward (1991, 6) on esittänyt *Aging and Its Discontents* kirjansa johdannossa,

että ikä on *hienovarainen jatkumo*, mutta järjestämme ikäjatkumon kaksinapaisesti niin, että nuoruus ja vanhuus asettuvat vastakohdiksi toisilleen. Kaksinapainen ajattelutapa läpäisee jopa sen, miten ikääntymiseen liittyviä kokemuksia on lähestytty ja teoretisoitu. Runsasta keskustelua on herättänyt muun muassa lukuisissa tutkimuksissa esille tuotu ilmiö, jossa koettu ikä ja kronologinen ikä ovat ristiriidassa keskenään eli sisäisen minuuden koetaan pysyvän nuorena ruumiin vanheneemisesta huolimatta (esim. Featherstone & Hepworth 1991; Hurd 1999; Westerhof ym. 2003; Barrett 2005). Edellä kuvailtu ikäristiriita toimii *Vuosia nuoremmaksi*-ohjelmassakin keskeisenä polttoaineena. Ikääntymisen esitetään aiheuttavan ikään kuin repeämän muutujakokijoiden identiteettiin, mitä sitten uuden nuorekkaan tyylin avulla korjaillaan ja kurotaan umpeen. Tämän kaltaisen ajattelun kääntöpuolena on se, että se ylläpitää ikääntymiseen liittyvää ongelma- ja kriisiajattelua ja peittää alleen sitä moninaisuutta, joka liittyy ikääntymisen prosessin kokemukseen.

Woodward (2006) ehdottaa myöhemmin toisessa artikkelissa, että nuoruus ja vanhuus tulisi vastakkainasettelun sijaan nähdä toisiinsa kietoutuneina, sillä minuutemme rakentuu eri-ikäisyyksistä (ks. myös Saarenheimo 2017). Tuomalla Woodwardin ajatukset ja leikin näkökulman yhteen muuttumisleikkejä onkin mahdollista lähestyä arenana, joka mahdollistaa aikuisille leikkittelyn eri-ikäisyyksillä. Leikin kautta tarkasteltuna ikä avautuu jatkuvasti liikkeessä olevana ja monen ikäisyydelle tilaa antavana. Käsitteellisesti ikäleikkittely pyrkiikin ylittämään staattisia identiteettilokerointeja, joissa eri-ikäisyydet nähdään ristiriitaisina keskenään (ks. ikäristiriita yllä olevassa kappaleessa).⁵ Pikemminkin, eri-ikäisyydet voisi nähdä iän kokemiseen liittyvänä vaihteluna, jota voidaan ilmaista ja toteuttaa ikäleikkien kautta.

Olen tässä artikkelissa tarkastellut iällä leikkittelyä muuttumisleikkien kontekstissa, mutta liikkumista iän jatkumolla edestakaisin tapahtuu yhtä lailla jokapäiväisessä arjessakin.

Kronologisesta iästä riippumatta koemme ikään liittyvää vaihtelua jatkuvasti; voimme kokea itsemme nuoreksi tai vanhaksi, lapsekkaaksi tai aikuiseksi ja kaikkea näiden väliltä, tilanteesta riippuen. Kannamme ikäkirjoja mukanaamme ja ammennamme siitä jatkuvasti tarkoituksellisesti ja tahattomasti, toisinaan jopa leikkimielisesti. Leikki kantaa mukanaan potentiaalia, koska se avaa iän tekemisen ja esittämisen luovuudelle, kokeilevuudelle ja miksei myös hauskanpidolle.

Yhteenvetoa ja pohdintaa

Tarkastelin artikkelissa kahta suomalaista tv-sarjaa, joiden keskiössä on ikään liittyvä muuttumisleikki. *Vuosia nuoremmaksi* edusti tavanomaista muutosohjelmaa, jossa muutoskokioiden ulkonäköä muokattiin nuorekkaampaan suuntaan tyyliuudistusten avulla. *Meidän tarina* taas profiloitui keskusteluohjelmaksi, jossa julkispariskuntien muuttumisleikki nuoremmasta vanhaksi näytteli keskeistä osaa. Suhteessa kulttuuriseen ajatteluun iästä, *Vuosia nuoremmaksi* leikkitteli nuoruutta ihannoivan yhdenikäisyyden kulttuurin (Julkunen 2003, 115) mukaisesti, kun taas *Meidän tarina* leikkitteli ajatuksella toimia tämän ihanteen vastaisesti.

Muuttumisleikki terminä johdatteli lähestymään aineistoa leikin käsitteen kautta. Pintapuolisesti katsoen ohjelmien muuttumisleikki näyttäytyi kevytmielisenä leikkittelynä ulkonäköruumiilla, joka tarjosi osallistujille uusia tapoja tehdä ikää ja toteuttaa leikkimielisyyttä. Leikin kautta tarkasteltuna ikä avautui jatkuvasti liikkeessä olevana ja muuntuvana, leikin samalla mahdollistaessa eri-ikäisyyksien ilmaisemisen ohjelmaformaatin asettamissa rajoissa.

Analyyysin myötä muuttumisleikki kuitenkin avautui huomattavasti moniulotteisempaan. Vaikka kutsu muuttumisleikkiin oletti leikkimielistä ja kepeää kokeilua eri tyyleillä ja -ikäisyyksillä, pohjimmallaan ajatus molemmissa televisiosarjoissa oli kuitenkin vakava. Ohjelmassa *Vuosia nuoremmaksi* se oli ajatus siitä,

että ikääntyvä ihminen on jollain tapaa ruma ja korjaamisen tarpeessa; *Meidän tarinassa* siitä, että ihminen tulee vanhenemaan ja kuolemaan. Molemmista televisiosarjoissa leikin rooli olikin huomattavan instrumentaalinen. *Vuosia nuoremmaksi* -ohjelmassa leikin varjolla osallistujista muokattiin ”kauniimpia” ja sosiaalisesti hyväksyttävämpiä nuorennuksen kautta. *Meidän tarinassa* pyrittiin leikin avulla saamaan osallistujat kohtaamaan kuolevaisuutensa sekä hahmottamaan omaa vanhenemistaan parisuhteen prisman läpi.

Leikin varjolla ohjelmissa tuotettiin ikääntymiseen ja vanhenevaan ruumiiseen liittyviä käsityksiä ja ehtoja, joiden pohjalta ennenaikaisesti ikääntyneet naisruumiit leimattiin ei-hyväksytyiksi ja rumiksi, kuten *Vuosia nuoremmaksi* -ohjelmassa tapahtui. Vanhan ja ruman näköiseksi leimaaminen saattoi myös satuttaa, josta kertoivat muuttujakokijoiden reaktiot ikä-arvioita paljastettaessa. Toisaalta leikin kautta pystyttiin *Meidän tarinassa* käsittelemään verrattain sensitiivisiä aiheita, kuten elämän rajallisuutta ja omaa kuolemaa. Hyväntahtoinen ajatusleikki näillä aiheilla osoittautui pariskunnille kuitenkin haasteelliseksi yhdistelmäksi. Oman ikääntymisen ja kuolevaisuuden kohtaaminen ei välttämättä ole helppoa, leikinkään kehyksissä. Moni *Meidän tarinan* osallistujista kuvailikin vanhennusmuokkausta ja siihen liittyvää ajatusleikkiä *rajuna kokemuksena*, mikä herätti voimakkaita tunteita.

Mediaympäristössä, jossa korostuu nuoren ruumiin ylivalta (Jyrkämä & Nikander 2007, 207), ikääntynyt ruumis rypyyneen, roikkuvine ihoineen ja harmaantuvine hiuksineen mieltyy rumaksi, kuten *Vuosia nuoremmaksi* -sarjan analyysiluku toi esille. Ikääntyvän ruumiin esitettiin estävän etenkin naisia tulemasta nähdyiksi sosiaalisissa tilanteissa ja aiheuttavan säröjä naisten itsetuntoon. Muuttumisleikin avulla rumia ja ongelmallisia ikääntyneitä ruumiita kuitenkin voitiin muokata nuorekkaaman näköisiksi, mikä samalla toimi ehtona mahdolliselle parisuhdeonnelle. Näin tehdes-

sään ohjelma normalisoi ajatusta siitä, että tulakseen hyväksytyksi ja eheäksi, naisten tulisi hallinnoida ikääntyvää ruumista peittelemällä ikääntymisen merkkejä ja pukemalla vanheneva naisruumis nuorekkaisiin vaatteisiin.

Jos *Vuosia nuoremmaksi* -ohjelmassa naiset asemoitiin kulttuurisesti iän hallinnoijiksi (Raisborough ym. 2014), miesmuuttujaan kohdalla ikääntyminen ei näyttäytynyt erityisen ongelmallisena eikä miehisyttä uhkaavana tekijänä. Muuttumisleikki esitettiin lähinnä kiinnostava kokeiluna, koska ikääntyvä miesruumis ei varsinaisesti tarvitse tyylipäivityksiä ja nuorennusmuokkauksia tullakseen hyväksytyksi. Tätä korostettiin luonnehtimalla miesmuuttujaa *luonnonlapsiksi* sekä tuomalla esiin nuorta naisvalloitusta, jonka kautta todisteltiin, että ikääntyvä miesruumis on edelleenkin veto-voimainen ja kykenevä.

Ikääntymiseen liittyvä negatiivisuus liitettiin *Vuosia nuoremmaksi* -ohjelmassa ennen kaikkea naisiin. Ohjelma toimii hyvänä esimerkkinä siitä, miten vähän median käyttämä *anti-aging*-diskurssi on sadassa vuodessa muuttunut. Riitta Oittisen (1999) mukaan jo 1920- ja 1930-luvulla suomalaisessa populaarikulttuurissa ja mainonnassa naisen itseisarvo kytkettiin kauneuteen ja nuoruuteen, samaan aikaan kun naisten ikääntymiseen liitettiin kielteisiä merkityksiä, kuten rumuutta, yksinäisyyttä ja elämänhalun katoamista. Vaikka toisella tuotantokaudella mukana muuttumisleikissä oli myös miesmuuttuja, ohjelma toisinsi sitkeässä istuvaa kulttuurista käsitystä siitä, että vanheneminen olisi erityisesti naisia koskeva asia (ks. Kangas & Nikander 1999; Ojala & Pietilä 2010). Toisaalta, esittäessään äitien ja erilaisten vastoinkäymisten edesauttavan naisten ennen aikaista vanhenemista, *Vuosia nuoremmaksi* huomioi tiettyjen sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutuksen ikääntymisen prosessiin. Ohjelma ei siis yksisilmäisesti moralisoi yksilöä ennen aikaisesta ikääntymisestä ”väärin” elämäntapavalintojen kautta (vrt. Tincknell 2011), vaikka jokaisen esitetäänkin

pitkälti olevan itse vastuussa ikääntymisen prosessistaan, kuten *uuteen moraaliseen imperatiiviin* (Twigg & Martin 2015, 3) kuuluu.

Meidän tarinassa taas ohjelmaan osallistuneet pariskunnat saattoivat kurkistaa omaan kuvitteelliseen tulevaisuuteensa. Taidokkaasti tehtyjen vanhennusmuokkausten lomassa ohjelmassa luotiin ikääntymiseen liittyviä kulttuurisia odotuksia, joista ikääntymiseen liittyvät varjopuolet, ennalta-arvaamattomuudet ja hauraudet olivat pitkälti pyyhitty pois. Siten kuviteltuihin tulevaisuuksiin ei kuulunut vähäosaisuutta, yksinäisyyttä, sairauksia tai hoivaongelmia. Sitä vastoin ohjelmassa rakennettiin odotuksia ikääntymisestä, joka rakentui pitkäikäisyyden, hyväosaisuuden ja läpi elämän kestävän rakkausavioliiton pilareille, minkä kautta vanheneminen ja vanhuuskin näyttäytyivät vähemmän pelottavalta. Vanha ruumis esitettiin tyylikkäänä ja hyvin säilyneenä, joka vielä yli yhdeksänkymppisenäkin oli vetovoimainen ja viehättävä. Kaiken kaikkiaan *Meidän tarinan* voi katsoa pyrkivän esittämään ikääntymistä positiivisemmassa valossa, vaikka sen rakentamia kulttuurisia hyvän vanhenemisen ehtoja voikin vain harva reaali maailmassa täyttää.

Poikkeuksena median visuaaliseen maailmaan, josta ikääntyminen on pitkälti pyyhitty pois (Twigg 2017), *Meidän tarinassa* rypy-pyjä ja roikkuva ihoa ei pyritty häivyttämään. Iän näkyminen tuli hyväksytyksi, koska kyse oli leikistä. Vanhentuneen ruumiin esittäminen näyttäytyi ennen kaikkea maskeeraajien taidonnäytteenä, ei välttämättä niinkään muutuneina asenteina mediakulttuurissa. Koska ikääntymisen ympärille kiertyvä kulttuurinen ilmapiiri pääsääntöisesti kannustaa meitä tuntemaan ahdistusta rypyistä ja harmaantuneista hiuksista, *Meidän tarinan* jaksojen lopussa nähtävää maskeerausten poistoa ei sovi aliar-

vioida. Kun rypyjen ja rehottavien kulmakarvojen alta alkaa pikkuhiljaa paljastua sileää ihoa, voivat kaikki kollektiivisesti huokaista helpotuksesta ja pyyhkiä kyyneleensä. Onneksi vanhenneudessa oli kyse vain leikistä.

Viiiteet

- 1 *Idolsissa* yhdistyy Elfvingin (2015) mukaan kilpailullisuus ja leikkimielisyys, mikä näkyy muun muassa leikkittelynä mielikuvilla laulutähteydestä ja idoliksi tulemisesta sekä kilpailuna kyvystä muokkautua erilaisiin laulu- ja esiintymistyyliin.
- 2 Jotain niiden suosiosta kertoo se, että esimerkiksi *Anna*-lehdessä nähtävät muuttumisleikit ovat lehden yksi suosituimmista juttusarjoista vuodesta toiseen.
- 3 Sicart (2014) tekee analyttisen erottelun leikin ja leikkimielisyyden välillä, jossa ensin mainittu viittaa itse aktiviteettiin ja jälkimmäinen asenteeseen tai suhtautumiseen.
- 4 Myös Ilta-Sanomien online-kommenttipalstalla selkeästi eniten tykkäyksiä saanut nimimerkki *H* kommentoi miesmuuttujan muuttumisleikkiä seuraavasti: *Mun mielestä oli hotimpi ennen. Paljon miehekkäämpi. Olis kyllä kelvannut.* <https://www.is.fi/viihde/art-2000005097505.html>
- 5 Susanna Paasonen (2018) on ehdottanut leikkiä ja seksuaalisuutta käsittelevässä tutkimuksessaan, että leikin käsite auttaa pohtimaan uudelleen sitkeässä istuvia, staattisia identiteettilokerointeja, normeja ja kaksinaapaisuuksia. Paasonen ajatusta voi mielestäni soveltaa hyvin myös iän kontekstissa.

Yhteydenotto

Hanna Varjakoski, FM
tohtorikoulutettava
Turun yliopisto
hanvarz@utu.fi

Kirjallisuus

- Andrews, M. (2012). Unexpecting age. *Journal of Aging Studies*, 26 (4), 386–393.
- Barrett, A. E. (2005). Gendered experiences in mid-life: Implications for age identity. *Journal of Aging Studies*, 19 (2), 163–183.
- Brown, S. (2009). *Play. How It Shapes the Brain, Opens the Imagination, and Invigorates the Soul*. New York: Penguin Group.
- Doyle, J. & Karl, I. (2008). Shame on you: Cosmetic surgery and class transformation in *10 Years Younger*. Teoksessa Palmer, G. (toim.), *Exposing Lifestyle Television: The Big Reveal* (s. 83–99). Aldershot: Ashgate.
- Elfvig, S. (2015). Leikin, kilpailun ja yleisön puhutelmien strategiat *Idolissa*. Teoksessa Elfvig, S. & Pajala, M. (toim.), *Tele-visioita. Mediakulttuurin muuttuvat muodot* (s. 218–245). Helsinki: Helsinki University Press.
- Elfvig, S., Pajala, M. & Hokka, J. (2015). Johdanto. Teoksessa Elfvig, S. & Pajala, M. (toim.), *Tele-visioita. Mediakulttuurin muuttuvat muodot* (s. 7–26). Helsinki: Helsinki University Press.
- Featherstone, M. & Hepworth, M. (1991). The mask of ageing and the postmodern life course. Teoksessa Featherstone, M., Hepworth, M. & Turner, B. (toim.), *The Body, Social Processes and Cultural Theory* (s. 371–389). London: Sage.
- Franco, J. (2008). Extreme Makeover: The Politics of Genre, Class, and Cultural Identity. *Television & New Media*, 9 (6), 471–486.
- Gill, R., Henwood, K. & McLean, C. (2005). Body projects and the regulation of normative masculinity. *Body & Society* 11 (1), 37–62.
- Gullette, M. M. (2004). *Aged by Culture*. Chicago: University of Chicago Press.
- Halliwell, E. & Dittmar, H. (2003). A qualitative investigation of women's and men's body image concerns and their attitudes towards aging. *Sex Roles* 49 (11/12), 675–684.
- Harrington, C. L., Bielby, D. D. & Bardo, A. R. (toim.) (2014). *Ageing, Media, and Culture*. Lanham, Boulder, New York: Lexington Books.
- Harjunen, H. (2004). Lihavuus ja moraalinen paniikki. *Yhteiskuntapolitiikka* 69 (4), 412–418.
- Heller, D. (toim.) (2007). *Makeover Television. Realities Remodelled*. London: I.B.Tauris.
- Hurd, L. (1999). "We're not old!": Older women's negotiations of aging and oldness. *Journal of Aging Studies*, 13 (4), 419–439.
- Hurd Clarke, L. & Korotchenko, A. (2011). Aging and the Body: A Review. *Canadian Journal on Aging*, 30 (3), 495–510.
- Hurd Clarke, L. & Griffin, M. (2008). Visible and invisible ageing: Beauty work as a response to ageism. *Ageing and Society*, 28 (5), 653–674.
- Hänninen, J. (2006). Vanhan miehen ruumis ja hegemoninen maskuliinisuus. *Gerontologia* 20 (2), 67–74.
- Iltanen, S. (2007). *Minibameesta mummonmekkoon. Teollinen vaatesuunnittelu ja keski-ikäisten naisten vaatekäytännöt sosiaalista ikää rakentamassa*. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja A 80. Helsinki: Gummerus.
- Jones, R. L. (2011). Imagining old age. Teoksessa Katz, J., Peace, S. & Spurr, S. (toim.), *Adult Lives: A Life Course Perspective* (s. 18–26). Bristol: The Policy Press.
- Julkunen, R. (2003). *Kuusikymmentä ja työssä*. SoPhi 73. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Jyrkämä, J. & Nikander, P. (2007). Ikäsyryntä, ageismi. Teoksessa *Syryntä Suomessa 2006*. Ihmisoikeusliitto. Luettu 02.05.2019 <https://ihmisoikeusliitto.fi/julkaisu-syrynta-suomessa-2006-iol-2007pdf/>.
- Kangas, I. & Nikander, P. (toim.) (1999). *Naiset ja ikääntyminen*. Helsinki: Gaudeamus.
- Katz, S. (2005). *Cultural Aging. Life Course, Lifestyle, and Senior Worlds*. Toronto: University of Toronto Press.
- Kinnunen, T. (2010). 'A second youth': pursuing happiness and respectability through cosmetic surgery in Finland. *Sociology of Health and Illness* 32 (2), 258–271.
- Kivimäki, S. (2017). Ikää ihmettelemässä. *Lähikuva* 30 (3), 62–77.
- Laz, C. (2003). Age embodied. *Journal of Aging Studies* 17 (4), 503–519.
- Lewis, T. (toim.) (2009). *TV Transformations. Revealing the Makeover Show*. London: Routledge.
- Nikander, P. (1999). Elämänkaaresta elämäntilanteeseen: iän muuttuva merkityks maailma. Teoksessa Kangas, I. & Nikander, P. (toim.), *Naiset ja ikääntyminen* (s. 27–47). Helsinki: Gaudeamus.
- Ojala, H. & Pietilä, I. (2010). Sosiaaligerontologian näkökulmia sukupuolistuneeseen vanhenemiseen. *Gerontologia* 24 (4), 335–344.
- Oittinen, R. (1999). Nuorekkuuden ihanteista ja arjesta ennen toista maailmansotaa. Teoksessa

- Kangas, I. & Nikander, P. (toim.), *Naiset ja ikääntyminen* (s. 46–82). Helsinki: Gaudeamus.
- Paasonen, S. (2007). Tavikset tapetilla: elämäntyyli- ja muutosohjelmat ja omannäköisyyden paradoksi. *Lähikuva* 2, 46–67.
- Paasonen, S. (2018). *Many Splendored Things. Thinking Sex and Play*. London: Goldsmiths Press.
- Pietilä, I. (2013). Työmiehen vanheneminen ja miesten sosiaaliset järjestykset. Teoksessa Ojala, H. & Pietilä, I. (toim.), *Miehistä pubetta. Miehet, ikääntyminen ja vanhenemisen kulttuuriset mallit* (s. 197–223). Tampere: Tampere University Press.
- Raisborough, J., Barnes, M., Henwood, F. & Ward, L. (2014). Stretching middle age: the lessons and labours of active ageing in the makeover show. *Media, Culture & Society* 36 (8), 1069–1083.
- Rantamaa, P. (2005). Ikä ja sen merkitykset. Teoksessa Sankari, A. & Jyrkämä, J. (toim.), *Lapsuudesta vanhuuteen. Iän sosiologiaa* (s. 49–95) 3. painos. Tampere: Vastapaino.
- Saarenheimo, M. (2017). *Vanhenemisen taito*. Tampere: Vastapaino.
- Sandberg, L. J. & Marshall, B. L. (2017). Queering Aging Futures. *Societies* 7 (3), 1–11.
- Sender, K. (2012). *The Makeover. Reality Television and Reflective Audiences*. New York: New York University Press.
- Sicard, M. (2014). *Play Matters*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Stenos, J. (2015). *Playfulness, play, and games: a constructionist ludology approach*. Tampere: Tampere University Press.
- Settersten, Jr., Richard, A. & Trauten, M. E. (2009). The New Terrain of Old Age: Hallmarks, Freedoms, and Risks. Teoksessa Benngtson, V. L., Gans, D., Putney, N. M. & Silverstein, M. (toim.), *Handbook of Theories of Aging* (s. 455–469) 2. painos. New York: Springer Publishing Company.
- Tincknell, E. (2011). Scourging the abject body: *Ten Years Younger* and fragmented femininity under neoliberalism. Teoksessa Gill, R. & Scharff, C. (toim.), *New Femininities. Postfeminism, Neoliberalism and Subjectivity* (s. 83–95). New York: Palgrave MacMillan.
- Tuomi, P. (2009). Television interaktiivinen pelihetki. Television pelillisyyden ja merkitys pelikokemusten tuottajana. Teoksessa Suominen, J., Koskimaa, R., Mäyrä, F. & Sotamaa, O. (toim.), *Pelitutkimuksen vuosikirja 2009* (s. 34–48).
- Twigg, J. (2004). The body, gender, and age: Feminist insights in social gerontology. *Journal of Aging Studies* 18 (1), 59–73.
- Twigg, J. (2017). Fashion, the media and age: How women's magazines use fashion to negotiate age identities. *European Journal of Cultural Studies* 21 (3), 334–348.
- Twigg, J. & Majima, S. (2014). Consumption and the constitution of age: Expenditure patterns on clothing, hair and cosmetics among post-war 'baby boomers'. *Journal of Aging Studies* 30 (3), 23–32.
- Twigg, J. & Martin, W. (toim.) (2015). *Routledge Handbook of Cultural Gerontology*. London: Routledge.
- Vares, T. (2009). Reading the 'Sexy Oldie': Gender, Age(ing) and Embodiment. *Sexualities* 12 (4), 503–524.
- Vakimo, S. (2001). *Paljon kokeva, vähän näkyvä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden seura.
- Westerhof, G. J., Barret, A. A. & Steverink, N. (2003). Forever Young? A Comparison of age identities in the United States and Germany. *Research on Aging* 25 (4), 366–383.
- Woodward, K. (1991). *Aging and Its Discontents: Freud and Other Fictions*. Bloomington: Indiana University Press.
- Woodward, K. (2006). Performing Age, Performing Gender. *NWSA Journal* 18 (1), 162–187.

Internetlähteet

- Finnpanel: <https://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/>
 MTV Uutiset. Luettu 2.5.2019 <https://www.mtvuutiset.fi/spotti/kanavat/ava/artikkeli/ava-veetaa-puoleensa-naisia/4558206>.